

(1)

Instructions

1. Give numbering to headings
2. Do not write lengthy paragraphs. Write medium sized paragraphs with headings.
3. There should be around 12 headings for 16 marks question.
4. Draw figures/diagram/flowchart where needed
5. Start new question from fresh page.
6. Each answer should start with Introduction and end with Conclusion.
7. Give more weightage to expressly asked part of the question.
8. Change colour scheme for references to give more visibility.
9. Manage time well.
10. Wide page borders are discouraged. Should be reasonable.
11. Avoid writing wrong references.

سوال نمبر 2

میر نیازی دی اپنے ہم عصر
شاعران قوں و لہری شاعری

میر نیازی جدید و پنجابی شاعری و ج ۱ موضوع ہے
اسلوب دے سوانے نال اپنے ہم عصر شاعران قوں و لہری
شاعری لہری نئی - ادہ ۱۹۲۸ء قوں فتح محمد خان دے لہر
ہو شیر پور و ج جسے - ونڈ قوں بعد انہاں دا خاندان ساہوال
ایٹریا لچھ عرصہ پاکستان بنی و ج قوں لہری لہری
چھوڑے اداقی قوں فار لہریا - انہاں نے اردو و پنجابی دس زبانوں
و ج شاعری لہری لہری

اردو و ج انہاں دے لہری قلام

- (i) تین ہوا و اور تہا چھول
- (ii) ماہ منیر
- (iii) دو شہنوں نے درمیان ایک شہ

پنجابی و ج انہاں دے لہری قلام

- (i) سفر دی رات
- (ii) چار چب چیزاں
- (iii) رستہ دس و اے تارے

انہاں نے 2007ء کو جی بی بی سی کے ساتھ مل کر شاعری

~~گل کلام~~ ~~اور~~ ~~پڑا~~ ~~ہو~~ ~~دنیا~~ ~~میں~~
رہے لے رہے راتے راتے ~~را~~ ~~میں~~
گل کلام دا ویروا

ایجابیت دا شاعر

ایجابیت پرانی شاعری دی اتہ قسم

۱۔ دا ناں اتہ ایس وجہ کجھ اشار دے جانے نہیں تے پڑھتے
والا اوس اشیاں دی مدد دون موضوع دا دونگا مشاہدہ کردا لے
میر نیپاری نے معاشرے دے درندہ صفت لاکھ ٹوں
بیان کرن لے ڈرتے خوف دیاں علامتاں درتیاں نہیں - انہاں
نے اپنی شاعری وجہ تیر، چنے، چڑیاں، ڈنڈا تے بددعاں
جسے الفاظ تیری ~~والا~~ لاکھ ٹوں لائی جووتے نہیں

انہاں نے ہر صفحہ دی ونڈے حالات نوں اپنی نظم
"آر تھی راں" وچ لکھتے دے بیان لکھتے ایجابیت
"کھر دیاں کنڈاں اتے دس چھٹاں لال کھوار دیاں
آدھی راتی لائے تیرن دینیا چنیف مار دیاں

نرسیت پسندی

سن نی کرے

دنکان دی پڑے

میں پڑ جاواں گا

مڑے نیں آواں گا

فرہنگتا نیں گی

روئے بلا نیں گی

فیرونی نیں آواں گا

اچھے آسماں دا

دور دور رہواں گا

تے آیتوں نسر فاواں گا

لوں لیتاں دا رنگ

دو پیر انا راں دے

پہلوں دے

کلام و ج روحانی احساس

اچیاں دکھان دیاں اُنلیلیاں باریاں نیں

ران دے شکاریاں نے ذلفاں گھلاسیاں نیں

رہندا اے زمین اتے چن نال یاریاں نیں

دل جو ایمان دیاں کھیاں اڈاریاں نیں

دور تے وچھوڑے دا احساس

کجھ اونج دی راہوں اُکھیاں سن
لوکھ محل وچ غماں دا طوق وی سی
کجھ پتھر دے لہن وی ظلم سن
کجھ سائوں مرن دا شوق وی سی

فنی قوبیاں

1) کُشیاں تے استقاریاں دا ورتاؤ:-

ہ مٹھرا پھل کلاب دا
تے چائن ہرنی اکھ
بدل پیت و ساکھ دا
الین کٹری دی تک دنگھ

2) سادہ آسماں پنجابی زبان دا ورتاؤ:-

ہ آپر قہر خدا دا
پیناں تکھ بلاوں
سب تکھ راہوں تے سوں کھلوتی
کیرے پاسے جاہن

نظمیں و جغز لان مادا انگ

دہلے کے ایفلا منیر نمانی نے لکھنے لائ دی
 کہ جج ہی پنجابی نظمیں آگیاں نہیں
 ایہہ اوہان دی سٹاکری دی ایہہ خوبی
 -21-

مکدی گل

منیر نمانی ان کے احساس سٹاکریہ
 اوہان نے اپنی سٹاکری دے ذریعہ لاکھن خور آئیہ
 ویلھا یا 21- اوہان نے ان پاس پنجابی ثقافت مال
 محبت دا اظہار لکھا 21 نے دوجے پاس وینڈے حالات
 وی دسے نہیں

لغول بانو قدسیہ

"منیر نمانی دی سٹاکری ذریعہ خوف
 دی سٹاکری نہیں 21- ایہیں دے ذریعہ
 ادہان نے لاکھن نوں آگینہ و کھایا 21-

سوال نمبر 3

شاعر حسین دیاں کاغیاں دا نظری
۷ فنی ویرا

شاعر حسین دے کلام فون کاغیاں کہندے نیہ
کاغیاں کافی دی جمعے 21 - 21 ۷ عربی زبان
دے لفظ کافی دون بنایا گیا 21 - ایس دا معنی
21 ۷ ہونا، مکمل ہونا، لا ہونا ۷ ہونا
ہونا

ادب و ج کافی ^{اوس} کلا فون کہندے نیہ جڑا ادبی قویاں
نال مکمل 2۷

پنجابی ادب و ج ایس تون مراد ادب کلام 21
جڑا موسیقی دے نال گایا جا سکے

شاعر حسین

شاعر حسین بابا فریدوں لہو
پنجابی دے دے دے شاعر نیہ - اوہان
دیاں صفیات کاغیاں ملائی نظام بہت مشہور
نیہ -

ادب ۱۵۴۹ء میں لکھی گئی۔ اس کا
 اصل نام حسین کے والد دا نان عثمان سیح
 مڈل ٹیکم پور دی صیبت دے امام مولوی
 البکر کولان حاصل تھی۔ فیہ حضرت ہلال دریای
 دی بیت زینت صفیاء اکبر کے مصنف اور علامہ قادریہ
 وچ شامل ہوئے۔ اوہیاں دا منراد باغبان پور پور وچ آج

نظری فوہیاں

۱) شاعر حسین دا علامتی رنگ
 صفی بزرگ لور نظامی
 دکھاوے تے ریختی دی مقامات تیرا دل تیب۔ اوہیاں لور
 نظری وچ لڑت لیدی اے۔ اے رنگ انسان لور دنیاں لور رب لور

۲) شاعر حسین دا علامتی نظام
 صفی بزرگ لور ایچ شاعری
 وچ غیر صیبت الفظ استعمال نہیں کردے۔ لہذا ایہی دی بجائے اوہ
 لور کول ماحول دیاں علامتاں پر تک دندے نیں۔

(3) وحدت وجود دا درس

• ربا میرے حال دا محرم لور
 اندر لور، باہر لور روم روم وچ لور

(6) غلام کامل مر شد دی لوڑ
ہے کہے حسین فقیر سائیں دا
تو توں ، بل بل جائیں

(7) ضرور نہ تیکر دی نندیا

ہے جوڈ تیکر ، پکڑ چلی

تو کہیں دانائی

کہے حسین فقیر نانا

سائیں سائیں

(8) بے عمل بادشاہ دی نندیا

ہے کہیں کہیں دے گھوڑے، حسنی منہ کہیں دا
پہاں لوڈ ملا، کہاں لوڈ قاضی، کہاں گدے آنگن ہزار

(9) غلام وچ دکایہ انواز

ہے نی ہتھوں رب نہ بی

دعا فقیراں دی ایسا

رب نہ بی ہور سب کج بی

رب نہ ہلاں جھا

(3)

صوفیانہ کلام دج لات دا ستان دا بیان

نی ماے کھیڑیاں دی گل نہ آھ
دا بھنن میا رانھن دی
کھیڑیاں لوان کوڈی جھات
لات جان پیر کمی
پیرے دا وار چات
ایسے حسین فقیر سائیں دا
خان دا رہ آپ

ضی قوبیاں

دا کافیان دے بانی

شاہ حسین پنجابی ادب وچ کافیان

دے بانی نیں۔ ایسے تو پہلاں کافیان ہندی زبان وچ

لکھیاں جا پندیاں سن

دا تانیہ دا صفہ

پنجابی وچ کوئی وی شہر یا

جگہ کی نال مشرور ہے تے ادنیان دا مطلب

پنجابی زبان وچ تین ونہ تھانے پہلا آپ لوان

محور نال تھیو دینا اے - دوچے ویں محور رحمت

اے اور تیسری ونہ محور مصمم اے -

(3) پنجابی تہذیبیان نے استعاریوں دا استفادہ کیا

پچی و اٹلون میں بی ترفان
را بھن دے پکھے 'بیج ڈھ
ندیوں پار سجن دا ٹھانہ
گنا قول ضروری جان

مندی نقل :-

شاہ حسین ادہ درویش شاعر ہیں
پہاں دی زبان و چون نکلان والا ات ات لفظ
حقیقت دے صہ صت تک بیج تلیا ہویا اے
ادبیاں نے اخلاق، فلسفہ تے خدا لے انسان
نال تعلق نوں اپنی شامی دے ذریعہ لیا
۱۲

یہاں تہذیبیان

پنجابی ادب دی کہانی

پنجابی ادب وچ کہانی نے آپر مضمون دا باوقار روایت قائم
کیتی اے۔ پنجابی کہانی کسی آپر شکل یا مکہ تک محدود نہیں بلکہ
پورے پنجابی سماج دی مستند تہذیب اتاری ہے
اجتماعی شعور دی نمائندگی ہے۔
پنجابی کہانی وچ انسان دی زندگی، اس دے
دکھ سکھ، سماجی نا انصافیاں، محبت، جدوجہد تے اخلاقی
اقوار نوں حقیقت پسندانہ انداز وچ بیان
کیتا جیڑا جاتا اے۔

پاکستان دے پنجابی افسانہ نگار تے اوہناں
دیان کہانیاں

① شہقت تنویر

شہقت تنویر پلکسا پنجابی
کہانیاں دا مضمون ان منے جانے نیں۔
اوہناں دیان کہانیاں دی پنجاب دی ثقافت،
رسم و رواج تے انسانی رشتیاں نوں اجاڑ کر دیاں
تے اوہناں دی مشہور کہانی "سار و سج پنجاب" اے

(2) عبد اللہ حسین

عبد اللہ حسین نے پنجابی کے اردو
وجہ افسانے لکھے ہیں۔ ادیبوں دیاں پنجابی کہانیاں
سماجی تضادات نے انسان دی اقلی کشمکش نقد بیان
کردیاں ہیں۔ انہاں دی مشہور کہانی "اجنبی شہر" ہے

(3) مسرور انور

مسرور انور دیاں پنجابی کہانیاں دی
مہارت، انسان دے مسائل کے معاشرتی نا انصافی
دی تصور کھینچی کردیاں ہیں۔ انہاں دی مشہور
کہانی "ماٹی دیاں موتیاں" ہیں۔

(4) احمد راضی

احمد راضی پنجابی ادب وچ حقیقت
پسندی دا اہم ناں 21- ادیبان دیاں کہانیاں
سماجی جبر، فخریت نے طبقاتی فرق نقد نمایاں
کردیاں ہیں۔ انہاں دی مشہور کہانی "کھلی کتاب"

۵) نجم حسین سید

فکر فی "کمرانی" فکری ۲۱- ادیبان نوجوان نے "کمرانی" علاقہ
انداز نے تہذیبی شعور نال بڑی پسند نہیں۔ ادیبان
دی مشہور "کمرانی" "گوت ورتہ" ۲۱-

۶) ممتاز مہدی

میر احمد دیکھ ممتاز مہدی پنجابی "کمرانی"
وجہ "انسانی" نفسیات، اخلاقی تشویش نے سماجی تضادات فون
جرات مندانہ اولاد وجہ پیٹھ کدوے نہیں۔ ادیبان دیان
پنجابی "کمرانی" فون دی اندرونی دنیا فون اجاگر کر دیان
نہیں۔ ادیبان دی مشہور "کمرانی" "آب پیتی" ۲۲- ۲۱-

۷) افضل احسن رند کھادا

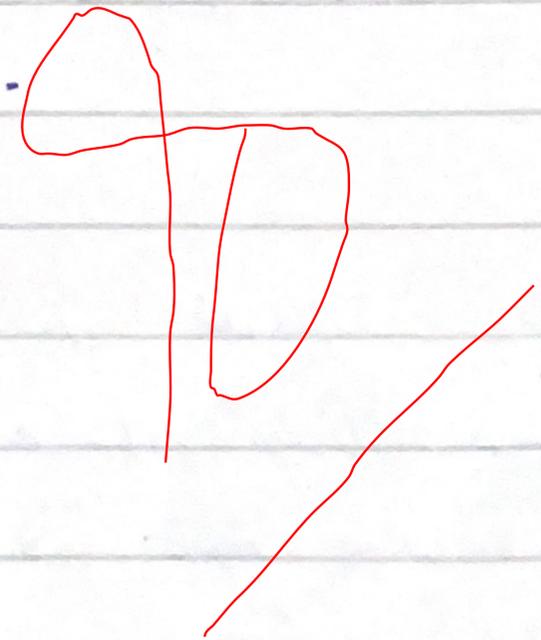
افضل رند کھادا نمایان پنجابی
نگاران وجہ شامل ہیں۔ ادیبان نے دیان "کمرانی" دی پنجاب
حد و چہلہ نے سماجی نا اہماری فون حقیقت پسندانہ انداز وجہ
بیان نہ دیان نہیں۔ ادیبان دی مشہور "کمرانی" "پنجرہ"
۲۱-

۵) منیر احمد

منیر احمد دیاں پنجابی کہانیاں حدود پاکستان
دے شہری مسائل تے نفسیاتی پہلو ویاں فون اجاڑے کردیاں ہن
لہذا دی مشہور کہانی "ادھرے راہ" اے

صلی گل

پنجابی ادب وچ کہانیاں نے نہ صرف پنجابی زبان
فون دتھا رکھیا بلکہ سماج دی اصل تصور و پیش آہتی اے
ایہ کہانیاں فارسی فون مشہور، احساس تے مزاحمت
دا سبق دیندیاں ہن۔

سوال نمبر 7

پنجابی لوت گیت پنجاب دی
رہتل دا شیشہ نیں

پنجابی لوت گیت ۱ پنجابی زندگی دا مکمل نقشہ

پنجابی لوت گیت پنجابی تہذیب ، ثقافت تے زندگی
دے پر زندگی مکمل کھاسی کردے نیں۔ ایہ گیت پنجابی
قوم دے جذبات ، خوشیاں ، غم ، رسم و رواج ، صحت ،
صحت تے عفتوں فن سادہ مگر اثر دار انداز وچ
پیش کردے نیں۔ پنجابی لوت گیتیاں نفس سن تے
پنجابی انسان دی بوسے زندگی آنکھیاں سا منہ آجاندی

-۲۱

پنجابی لوت گیتیاں دیاں اصطلا تے مثالان

(۱) سوہا تے

سوہا تے شادی فون پہلاں دلہن دے صفیات
ماں بیوہ فال جوائے تے فال گھر مساکن دیاں امیدوں
دا اظہار ۲۱ - مثال سے پہلے ویرے فون ویاہ

۱) گھوڑیاں

گھوڑیاں شادی دے موقعہ تے خوشی دے
اظہار دے لئی پنجابیاں جگتاں کھنڈن - ایہ گیت خوشی،
خوشی تے جھنڈ دیوی جھنڈ مت پلین -

۲) لولیاں

لولیاں پنجابی لائے گیتاں دی سب دی سب
توں مقبول صنف نین۔ ایہ محبت، کز، مزاح تے
روزمرہ دے ہر شے دی تر جمانی سرودیاں
نین۔

۳) ماہیا

ماہیا صنف تر تیرے جذباتی گیت
نین، چیلے، محبت، جوانی تے انتظار دا اظہار
کردے نین۔

(5)

۵۱) جھم

جھم مردانہ لائق تہیت ہے، چیرا محنت، جو انہر دی نے اجتماعی فوٹو دا پٹا دیتا اے

۵۲) کافیاں

کافیاں وچ عشق حقیقی، تصور تہ روحانی صفات وں پینیں کہتا جاتا اے

۵۳) پیر اداستانی تہیت

ایہ تہیت پنجالی دی کھنقیہ داستان برے پنڈے تہیں، جیوں پیر رانجھا، سسی پنوں، سو پنی پھینوال انہان وچ محنت، قربانی تہ سماجی رکاوٹاں دا ڈنر پوند اے

۱۰ چنددی وار

ایہ لائن آہت پھار دی، جتنی مزید تے
قوی و فار دی نما کردی تروہ نھہ۔ انہاں وچ فاقہ،
صوبہ تے مزاجت دا پیغام ہوندا او مثال ماں دی وار
گائیگی، سو دھماں دا مان

۱۱ مادی گل

ایہ پہاں ما گل دست تے پہاں لور
آہت پہاں دی ہر مثل دا لفظہ ملیں۔ پہاں دی ٹوٹی،
عنم، صفت، محبت، عقیقہ تے ثقافت سب تے لوگ آہتاں
وچ عصبہ ۱۱

سوال نمبر 8

پیر فضل گجراتی پنجابی نثر
داستان تران

پیر فضل گجراتی دے کلیاں فون سر ڈاکٹر نیپلہ رحمان
کے مرتب کیا 2۔ پیر فضل گجراتی دا اصل نام فضل حسین سی۔
1896ء فون گجرات وچ ہے۔ انہوں نے پنجابی وچ شاعری
کیتی 1۔ لیکن انہوں نے 1972ء وچ وفات پائی
مقام حاصل 2۔ انہوں نے 1972ء وچ وفات پائی

پیر فضل گجراتی دا پورا نام

کلیات پیر فضل گجراتی دا ویرہ

جس نے فلام فون آغاز

دے لیلان دراوان خیالان فون انڈان
میں مشورہ وچ لیسے ہوں دیوں سنگان
ابلی کمال کوئی پلے نہ میرے
نرم تیرا سنگان فضل تیرا سنگان

(ii) حضرت دے نال عقیدت دا اظہار

پیر فضل گیلانی نے فریضہ
دے نال حضرت نے عقیدت دا اظہار کیا اے۔
اونہاں نے بیان کیا اے نئی دی طبیعت و نالوں جہ اسرار
لاکھن دی حیاتی کسی طرح بدل گئی سی۔

ع آیتماں نے علامان نوں تڑ سہ دے سا
اوس دے دے زمانہ دی جوا پرتا گیا

(iii) صاحبہ اکرم نے حضرت حلیمہ سیدی نال عقیدت
دا اظہار

ع وار کیسا اچا لیتا اے شان حلیمہ دا
سردار جہان ساریاں دا بنیا مہمان حلیمہ دا
سو بنے نوں لال بہا کے دو ویلے کھانا پیند تھے
جنت روح نکرا چھے کھا دسترخوان حلیمہ دا

پیر صاحب دا تصور عشق

پیر فضل دے بقول لہجہ

کائنات عشق دا تہم اے - اونہاں نے فلیقہ عشق

دے پر رات بچلہ اے کھول کے روشنی پائی اے

(i) عشق آن غیر اختیاری جذبہ

پیر فضل دے بقول عشق آن

غیر اختیاری جذبہ ہے دا ناں اے۔ الہی فن زوی

ڈنہ نال ہیں تپتا جا سکتا ہے آہر سو جاہے تے تہی

سہوں دس ڈتھا جا سکتا اے۔

(ii) عشق وجہ تخلیقی قوت

جوت ہوئے عشق دی ٹلی تے یئے بن دے نہ متاگر

فضل آجادی اے اچے فکہ زمانے دی جاہ

(iii) عشق وجہ ادب ان

جے بیکھوں بیکھوں نقل اے و بچوں و چوں ڈکو ائی ڈکو

پہلیاں پہلیاں عشق تائید آن مشغلہ جا ماسی میں

(iv) عشق عاشقان لئی غم دی رات

جے سافوں اکو غم دی رات پئی جو مک دے وج اوتے

خبرے ادہ تیریاں راتوں نہیں جہناں دی سکر پیا جاتوی

عشق مجازی توں بہ عشق حقیقی دل بند

پیر فضل دے لفظ سبب عشق
مہارزی توں شروع ہوئے حقیقی دل اپر دا ۱-۲

فی فوہیان

شا اردو تے فارسی قبائلی وچ شاعری

پیر فضل گجراتی تے اردو تے
فارسی بھر وچ پنجابی کنڑاں لکھیاں نہیں ایس
لیج اوہناں نوں پنجابی کنڑاں دا اہم وی
اتہا جاندا ۱-۲

علامتاں

شا پنجابی نصیحت دا ورتاؤ

پیر فضل گجراتی تے علامتاں

نگاری توں سونا کام لیا ۱-۲۔ ادھل تے عشق مجازی
دے ذریعہ عشق حقیقی دا فلسفہ بیان کیا ۱-۲۔
ایس لئی ادھل توں پنجابی شاعری دا لفظ
مہارزی وی اتہا جاندا ۱-۲

تلمیحات

(۱۷) پنجابی ملاحمتوں دا ورتاؤ

یہ فضل گجراتی نے

فلسفہ عشق دی تکالیف نوں بیاں کرن لئی
سی نے بنو دی تلمیحات ورتاں نیں۔

ملدی قُل

یہ فضل گجراتی پنجابی شامی وچ ات

وگھڑا مقام رکدے نیں۔ لیکن ادنیوں دیاں عنراں نوں
ات وگھڑا مقام حاصل اے۔ اونہلا نے عنراں دے ذریعہ
عشق حقیقی نے اوس دی تکالیف نوں بیاں تھی اے۔
ادنیوں نے پنجابی عنراں نوں ات اوچا مقام دیکھایا اے۔